

„Със смях и подигравка се посреща „примитивността“ на инвазията“. Най-обикновените хора заявяват: „Що за войски са тия, чиито военни разузнавателни служби не знаят нищо относно страната, в която влизат, не е способна за 5-6 часа да ликвидира радиопредавателните станции; идва без локатори, с мототехника от 1945 г., няма командири, които да определят по картите къде се намират централите от тактико-стратегическо значение, няма предварително подготвени хора, знаещи езика, войската не е добре облечена и се лута по града, за да търси важни обекти; няма предварително изготвени списъци и точни адреси на лицата, които трябва да бъдат арестувани; няма добра организация на снабдяването. Няма дори свой бензин. Свързочната техника е далеч под уредена на много страни – нещо, което е от огромно значение.“

По този показателен начин един агент на Второ управление на Комитета за Държавна сигурност под псевдонима „ГОРАСТ“ описва в донесението си военната интервенция на войските от Варшавския договор през август 1968 г., гордост на съветското военното командване.

След броени дни (на 21 август) ще се навършат 45 години от нападението на Чехословакия от съветските войски и военните части на другите „братски“ страни от Варшавския договор (без Румъния). Тази неделя ви представям в [електронната](#)

[библиотека](#)

на **deseb**
co

g.
m

една книга, която беше публикувана неотдавна и е посветена на инвазията. Тя е на писателя

Ангел Николов

и е озаглавена „Горещото лято на 68-а“ – Пражката пролет, братската помощ и Народна Република България. По време на събитията той е студент в Прага и е непосредствен

Премазването на Пражката пролет и българското участие в нея

Написано от Христо Христов
Неделя, 18 Август 2013 11:29

свидетел на събитията.

Появата ѝ е навреме, защото авторът е събрал на едно място цялата история за Пражката пролет в Чехословакия, опита на Чехословашката комунистическа партия да тръгне по пътя на „социализма с човешко лице“ с конкретните икономически реформи и граждански свободи; реакцията на Москва и останалите страни от Варшавския договор, конкретиката на плана и изпълнението на операция „Дунай“, с която войските на „братските“ страни „спасяват“ положението в Чехословакия и не на последно подробно е разгледано българското участие във военната инвазия.

Документалният характер на книгата и хронологично разгледаните събития от 1968 г. в Чехословакия я правят ценен източник за тази черна страница от историята на комунизма.

Насочвам вниманието към втората част на книгата, която е посветена на политиката на БКП преди 45 години. Там ще откриете повече информация за активната роля, която Живков играе преди военната интервенция и срещата му с Дубчек през април 1968 г. Първият секретар на БКП обещава на Брежнев „да притисне пражките ръководители“.

Интерес представлява и частта за българската 1968-ма. В нея е проследено влиянието на чешката вълна в изкуството, събитията на Конгреса на българските писатели през май 1968 г., на който присъства секретарят на Съюза на чехословашките писатели Петър Пуйман, чиято реч е посрещната с ледено мълчание. Отделени са страници за засилената цензура върху творците в НРБ, за слагаческите „произведения“ като „Ода за СССР“ на Орлин Орлинов и за проведения през 1968 г. в България Девети световен фестивал, организиран от „Световната федерация на младежта и студентите“, наследник на Комунистическия интернационал на младежта.

Описаната е ролята, която Държавна сигурност играе преди и по време на инвазията в Чехословакия.

Разбира се в книгата е отделено повече място на участието на НРБ в операция „Дунай“ с два мотострелкови полка, които от самото начало са поставени в състава на съветските войски, нахлули в Чехословакия на 21 август 1968 г. В документалния разказ са вплетени разказите на отделни войници от българските части. Детайлно са описани пътищата, които изминават двата полка по време на окупацията на Чехословакия.

След краха на комунизма българското Народно събрание през 1990 г. излезе със специално решение за участието на България във военната интервенция в Чехословакия. С документа инвазията е осъдена и е поднесено извинение на свободолюбивите чехи. Дали обаче този катарзис е изживян от всички? Отговор на този въпрос дава главата от книгата на Ангел Николов „Къде сме ние?“ Там е описана среща на български войници от военните части, участвали в нахлуването в Чехословакия. Описаната среща е по повод 40 години от събитията в Харманли. На нея се събират 7 бивши военни интернационалисти. Те разказват спомените си и дават интервюта. Един от организаторите раздава на всеки фланерка, на която е изобразена картата на Чехословакия, а върху нея автомат „Калашник“ с червена роза в дулото. Иван Чакалов, старшина от 22-и мотострелкови полк заявява:

„Тогавата там имаше контрареволуция (термин, който комунистическия режим и ДС често използват преди 1989 г., за да оправдаят насилието си, б. а.). Много често срещу нас идваха момчета с дълги коси, с бради и ни провокираха. Ние с изстрели във въздуха ги принуждавахме да се връщат. Нас ни имаха за окупатори. По улиците ни викаха „Собаки, идите домой.“

Тук са валидни думите на Адам Михник, които авторът използва във финалната част на книгата: *„По-страшно от комунизма е само това, което остава след него!“*

Ангел Николов, „Горещото лято на 68-а“ – Пражката пролет, братската помощ и Народна Република България, фондация „Д-р Желю Желев“, 2013 г., 469 страници.